irannewspaper.ir

• سه‌شنبه ۱۴ آذر ۱۴۰۲ • سال بیست‌ونهم • شماره ۸۳۴۶
• اذان ظهر ۱۱/۵۵ • اذان مغرب ۱۷/۱۱ • نیمه شب شرعی ۲۳/۱۰ • اذان صبح فردا ۵/۳۰ • طلوع آفتاب فردا ۷/۰۰

ایران

• **صاحب امتیاز:** خبرگزاری جمهوری اسلامی
• **مدیر مسئول:** محمدحسن روزی‌طلب
• **سردبیر:** حسام الدین برومند
• **معاون فنی:** محمدملاعلی‌اکبری
• **دبیران:** مصطفی عیوضی(سیاسی)
• مهدی مهرپور(اقتصادی)
• زرین رستمی وند(اجتماعی)

• بنفشه غلامی(جهان)
• لیدا فخری(اندیشه) • محمدرضا عزیزی(گزارش)
• زهرا کشوری(زیست‌بوم) • فرناز قلعه‌دار(حوادث)
• مهدی کلهرنژاد(اجرایی)
• حجت حکیمی(صفحه‌آرایی)
• محسن جانی‌پور (ویراستاری)
• ابوالفضل نسایی(عکس)

• **تلفن:** ۸۸۷۶۱۷۲۰ نمابر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
• **پیامک:** ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی • **نشانی:** تهران خیابان خرمشهر،شماره ۲۰۸
• **صندوق پستی:** ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ • **امور مشترکین:** ۸۸۷۴۸۸۰۰
• **چاپ:** چاپخانه‌های همشهری، شرکت چاپ جام‌جم
• **سازمان آگهی‌های روزنامه ایران:** دارنده گواهینامه ایزو۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
• **پذیرش سازمان آگهی‌ها:** ۱۸۷۷(۰۲۱)
• **انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران:** ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲

روز بگذشته خیالست که از نو آید
فرصت رفته محالست که از سر گردد
زندگی جز نفسی نیست، غنیمت شمرش
نیست امید که همواره نفس بر گردد

دیوان اشعار- پروین اعتصامی

سخن روز

امام حسن سلام‌الله علیه:
آن را که خرد نیست، ادب نیست.

بحارالانوار: ۶/۱۱۱/۷۸

نگاره

سرگیجه

احمد رضا سهرابی / طراح و کارتونیست

فضای مجازی

اجرای «دلِ تَودار» به یاد اسعد بختیاری در قلعه جونقان

میدیا فرج‌نژاد در صفحه اینستاگرامش از انتشار تازه‌ترین اثر از پروژه «تار و تاریخ» با عنوان «دل تودار» خبر داده که با محوریت موسیقی بختیاری ساخته و اجرا شده است. او در این باره نوشته است: «نیازی نیست حتی به شهرکرد یا استان چهارمحال و بختیاری سفر کرده باشید تا نام سردار اسعد بختیاری را شنیده باشید؛ مردی بسیار توانا، فرمانده‌ای بی‌نظیر که اصفهان را فتح کرد و شخصاً فرماندهی سواران بختیاری را در فتح تهران و احیای مشروطیت داشت. قلعه جونقان به دستور او ساخته شد، قلعه‌ای با معماری بسیار متفاوت و جذاب که دعوتتان می‌کنم برای دیدنش به جونقان بروید. یکی از شاخصه‌های قوم بختیاری موسیقی و ادبیات آن است، به قدری زیبا و شنیدنی است که با هر بار شنیدن نغماتشان منقلب می‌شوید. من به واسطه علاقه‌ای که داشتم از کودکی شنونده این نغمات بودم اما برای تألیف آثاری در حوزه موسیقی بختیاری از توصیه‌های بسیاری از هنرمندان آن خطه استفاده کردم تا هم شعر و هم موسیقی ادای دینی باشد به سال‌هایی که از این نغمات لذت بردم.

«مضطر» رونمایی می‌شود

حسن روح‌الامین در صفحه اینستاگرامش از رونمایی جدیدترین اثرش خبر داده است. عنوان این اثر«مضطر» است که مراسم آن شانزدهم تا هجدهم آذرماه از ساعت ۱۸ تا ۲۲ در چیذر، آستان مقدس امامزاده علی‌اکبر(ع) برگزار می‌شود.

خانواده کامکارها این روزها به چه فعالیتی مشغول هستند؟

اعضای گروه شناخته‌شده موسیقی کامکارها در صفحات شخصی خود از فعالیت این روزهای خود خبر داده‌اند. ارسلان کامکار قطعه‌ای (کردی- فارسی) با عنوان «فوگاتو» از ساخت‌هایش در آلبوم «افسانه سرزمین پدریم» را منتشر کرده که مربوط به سال ۱۳۶۷ است. بیژن کامکار نیز از چاپ پنجم کتاب «دف» خبر داده است. اردشیر کامکار هم قرار است چهارشنبه ۱۵ آذرماه در پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان، نشست تخصصی «شیوه نوین کمانچه‌نوازی» برگزار کند.
اسماعیل امینی در صفحه اینستاگرامش، پوستر مراسم نکوداشت نامداران فرهنگ و هنر اردبیل را منتشر کرده است. این مراسم ۱۵ آذرماه در مجتمع فرهنگی هنری فدک با حضور علی نصیریان، داریوش مؤدبیان، اسماعیل امینی، فرهاد قائمیان و اتابک نادری برگزار می شود.

بین ما همزبانان مرزی نیست

محمدکاظم کاظمی با انتشار تصاویری از نشست برنامه «عصر تجربه» که ۸ و ۹ آذر در اصفهان برگزار شد، نوشته است، «به عنوان یک شاعر مهاجر، میهمان برنامه «عصر تجربه» بودم که همراه بود با کارگاه شعری با حضور شاعران ایرانی و مهاجر در اصفهان. دست‌اندرکاران گفته بودند که یک علت این انتخاب، همین جو و فضایی است که در ایران علیه مهاجران افغانستان ایجاد شده است و روز بعد، در برنامه «به ساعت اصفهان» هم دیدم که موضوع «افغانستان» یکی از موضوع‌های بخش ویژه این جشنواره فصلی بوده است. اصفهان یکی از کانون‌های تجمع مهاجرین افغانستان است و خانه ادبیات مستقل افغانستان در آنجا فعال است... باید قدردان همه عزیزان باشم، کسانی که نشان می‌دهند بین ما همزبانان مرزی نیست.

چه برسر اخراجی‌ها آمد؟

مسعود ده‌نمکی با انتشار تصویری به حذف بخش‌هایی از فیلم اخراجی‌های ۱ اشاره داشته و دراین باره نوشته است: «بخش‌هایی از اخراجی‌های۱ در نسخه اکران نبود البته بعد از قاچاق گسترده فیلم، تهیه‌کننده خواست اخراجی‌های یک و نیم را به اکران برساند که ارشاد مخالفت کرد. همین نسخه هم قاچاق شد که بازی بازیگرانی چون مریلا زارعی و لیلا بلوکات در این بخش حذف شد.

«توافق‌نامه» روی صحنه

پژمان بازغی ویدیویی از تیزر نمایش توافق‌نامه را منتشر کرده که در توضیح آن آمده است: «نمایش «توافق‌نامه» بزودی در تماشاخانه ایرانشهر روی صحنه می‌رود. نویسنده این اثر فیلیپ کلودل با ترجمه شهلا حائری و کارگردانی کورش سلیمانی و بازیگران این نمایش بهنام تشکر، کورش سلیمانی و رامین ناصرنصیر هستند.»

نقل قول

تینا میرکریمی
نویسنده و کارگردان

نگاه به سینمای مستند باید تغییر کند

سینمای مستند هر روز مشتاقان بسیاری پیدا می‌کند؛ شاخه‌ای جذاب در فیلمسازی که این روزها طرفداران بسیاری در دنیا پیدا کرده و همین موضوع بسیاری را به ساخت آثاری خلاقانه در این زمینه تشویق کرده است. تا جایی که می‌دانم بسیاری از فیلمسازان این حوزه هم چون من با بودجه‌های شخصی فیلمسازی می‌کنند، تعدادی موفق به فروش فیلم خود می‌شوند و بخشی از سرمایه خود را باز می‌یابند و بسیاری دیگر نیز موفق به بازگشت سرمایه خود نمی‌شوند و همین موضوع مسیر فیلمسازیشان را با مشکلاتی روبه‌رو می‌کند. بسیاری از سرمایه‌گذاران می‌گویند به دلیل عدم بازگشت سرمایه از همکاری با فیلمسازان مستند معذور هستند، اما مگر سرمایه بسیاری از فیلم‌های سینمای داستانی بازگشتی دارد؟ بسیاری از این فیلم‌ها که با بودجه‌های فراوان ساخته می‌شوند، دیده نمی‌شوند و از داستان‌های ضعیف رنج می‌برند. حال آنکه سینمای مستند این روزها اعتبار فراوان یافته و تماشاگران بسیاری را با خود همراه کرده است. فکر می‌کنم وقت آن رسیده است تا سرمایه‌گذاران و مدیران مراکز دولتی مختلف، نگاهی متفاوت به سینمای مستند داشته باشند و در ساده‌سازی فرایند تولید آثار یاریگر فیلمسازان باشند.

| بخشی از صحبت های نویسنده و کارگردان مستند «خیال‌باز» بامهر

یادداشت

محسن نفر
آهنگساز، مدرس موسیقی و نوازنده

موسیقی، به مثابه رسانه (۷)

موسیقی چیست؟ ارتعاشات منظم و قابل اندازه‌گیری که مصنوع انسان است. زیرا واکنش آدمی (موسیقیدان) به صداها و نواهای خوشی است که در اطراف و طبیعت است. ممکن است موسیقیدانان مدرن و آوانگارد، برسر ارتعاشات منظم و صداهای خوش، قیل و مقال داشته باشند. ولی برصناعتش به دست آدمی به موافقت رسند و اگر باز سر آن هم ان قلت کنند، باورشان براین است که هر آنچه صدا، از مطلوب و نامطلوب و از مطبوع و نامطبوع در طبیعت است، همه موسیقی‌اند! دراین صورت سهم آدمی و نقش قوه خلاقه او را چه می‌کنند؟! هر قدر موسیقی محاط در عالم و طبیعت باشد، بنابر مشهورات، آنگاه موسیقی است که توسط انسان تولید و ایجاد شود. زیرا هنر و موسیقی، مخلوق انسان است و طبیعت و صداها و نواهایش، عامل الهام آدمی و به منزله مواد خام و مصالح اولیه موسیقی محسوب می‌شود. بنابراین بشر نسبت به آن اصوات یا مقلد است و یا مُرَکب! یا آنها را تقلید می‌کند و یا ترکیب. سهم بشر همین است و نباید نادیده شود. این فعالیت هم، محصول قوه خلاقه آدمی است. بشر اگر قوه خلاقه نداشت، تقلید و ترکیب هم نبود. ممکن است گفته شود حیوانات هم تقلید و ترکیب می‌کنند. امثال طوطی تقلید می‌کنند و امثال موریانه و مورچه وهمه آشیانه‌سازها، ترکیب می‌کنند! دیگر چه اعجابی متوجه بشراست؟ اینکه در تقلید هم چیزی متفاوت از الگو وجود دارد که خصوصیت مقلد را نشان می‌دهد. همین که می‌فهمی شبیه و تقلید است، یعنی خصوصیت الگو را از مقلد تمیز دادی و در تقلید خصوصیتی دیدی که در الگو نیست و بالعکس! تقلیدِ آگاهانه حتی، نوعی بازسازی و ترمیم و تکمیل است. گاهی رونوشت از اصل هم بهترمی شود و این به سبب دقت مقلد و میزان فهم و تعمق او نسبت به موضوع است. در هر حال اگر تقلید، از الگو، ضعیف‌تر باشد، خصوصیت و اهمیت الگو محفوظ است. اگر هم سطح آن باشد، امتیاز ابداع و ابتکار برای الگو محفوظ است و اگر از آن بهتر باشد، مرجع، الگو است و برای مقایسه و مطابقه، مرتباً به آن ارجاع می‌شود و امتیاز مرجعیت برای الگو محفوظ است. پس اگر طبیعت، الگوی هنراست، امتیازات سه‌گانه فوق، همیشه و همواره برای طبیعت محفوظ و مقبول، باقی می‌ماند و برتری و تفَضُل آن بر هنر، مثبت و مسند است. فتبارک‌الله احسن‌الخالقین. خب پس چرا باز هنر، قدر ببیند و بر صدر نشیند؟ زیرا پای خلاقیت بشر در میان است!
خلقت، جذاب، دلربا و حیرت‌انگیز است. آدمی در مواجهه با خلقت، همیشه مجذوب و دلباخته و حیرت‌زده است. این واکنش آدمی نسبت به خلقت و صفت خلاقیت است. همیشه خلاقیت، چشم آدمی را می‌رباید و دل او را می‌برد. حتی اگر تقلید باشد! و حتی اگر از سوی سایر جانداران باشد. آن مرغ اسرارآمیز که آنچنان مستعد است که همه صداهای طبیعی و صنعتی اطراف خود را تقلید می‌کند و اعجاب همگان را برمی‌انگیزد، تحسین‌برانگیز نیست؟! درست است که استعدادش خدادادی است و او مرارتی برای کسبش متحمل نشده، ولی همین که استعدادش را به کار می‌اندازد و صداهای اطراف را تقلید می‌کند، موجب اعجاب و تحسین آدمی می شود.
در واقع چشم حقیقت‌بین، به خالق او می‌نگرد و نسبت به او دراعجاب و تحسین می‌شود! فتبارک‌الله احسن‌الخالقین. برای بشر، کسب مهارت، زحمت و مرارت است. این اولین تفاوت انسان و حیوان است. حیوان مهارت خود را فطری و در سرشت خود دارد. ولی انسان باید برای آن زحمت و مرارت کشد و مشقت‌ها بَرَد! پس تقلید آدمی، نتیجه زحمت و مرارت اوست و اینکه همگان قادر نیستند که هنر کنند، برای آن است که هنر کردن، متوقف بر زحمت و مرارت است و زحمت و مرارت، خطر کردن است. باید قرار و آرام بگذاری و خود را به زحمت و مشقت‌اندازی تا مهارت کسب کنی! ولو در حد تقلید.
«فَاِذا فَرَغتَ فَانصَب!» پس تقلید هم مرهون زحمت و مشقت و مرارت است و چون کار همگان نیست و فقط عده قلیلی تن به خطر می‌دهند و مرارت و مشقت را به جان می‌خرند و برای کسب مهارت، آرام و قرار می‌گذارند و از شیب تند زحمت و رنج می گذرند، چشمگیر همگان می‌شوند و محل اعتنا و ارادت و حتی اقتدای دیگران قرار می‌گیرند. پس هنر، نه آن است که حیوان مرتکب می شود. زیرا استعداد خارق العاده حیوان که محصول رنج و مشقت او نیست مانند خودش، هنر خداست. اصلاً خلقت و خلاقیت، هنر خداست.
«الله خالِقِ کلِ شیء» او خالق همه چیز است و خلقت شاهکار و هنر بی‌بدیلِ رب‌العالمین است. پس نه حیوان هنرمند است و نه فعل و فعالیتش! بلکه همگی یکجا، هنر خدایند. اما انسان باید استعداد خداداد خود را از قوه به فعل تبدیل کند و این رنج و مشقت دارد. هر کس دراین فعلیت، موفق‌تر باشد، به هنر، نزدیک‌تر است. یکی از ویژگی‌های هنر، موضوع مهارت است. تکنیک، (technique)، متخذ از تخنه(techne - لفظ یونانی)، معطوف به مهارت و توانایی است. مهارت در هر کاری. اگر کارهای ضروری و لازم برای زیست و زندگی بشر باشد، مهارت‌های عمومی است که هر کس در حرفه خود باید از آنها بهره‌مند باشد. (مهارت‌های عمومی یا معمولی و خشن) و اگر کارهای ظریف و نازک و زیبا و لطیف باشد، جاذبه‌های دلنشین زندگی است و هنر در این قسمت قرار می‌گیرد.(Applied Art-Fine Art) هردو دسته، مرهون و متوقف بر مهارت و چیره دستی‌اند.

یادداشت

رضا دبیری‌نژاد
موزه دار

نمایشگاه کارگاه بایسنغر: پرسش‌ها و روایت‌ها

نمایشگاه‌های موزه‌ای برای این برپا می‌شوند تا آثاری را برجسته سازند. آثار موزه‌ای دارای ارزش‌های چندگانه هستند و با یک بار دیده شدن و گفته شدن به تمامی دیده نمی‌شوند و ارزش آنها درک نمی‌شود بلکه آنها باید همیشه جاری باشند و برای جاری شدن باید در معرض گفت‌وگوها و روایت‌ها قرار گیرند تا مدام به یاد آورده شوند و روشن‌تر و برجسته‌تر شوند. آثار ایرانی-اسلامی در موزه‌های ایران بسیار زیادند و همین زیاد بودن کمتر فرصت برجسته‌سازی آنها را داده است چرا که به اندازه کافی آثار ندیده که فرصت دیده شدن نیافته‌اند وجود دارد و امکانات و فرصت‌های موزه‌های ایران برای نمایش نیز محدود است. از سوی دیگر فهم آثار هنری ایرانی-اسلامی پیچیدگی‌های خاص خود را دارد که نیازمند اشراق‌های تاریخی، تکنیکی و شناخت هنری از این فرهنگ است که کمتر به ادبیات همگانی و روایی تبدیل شده‌اند. از این رو نمایشگاه‌های موضوعی در زمینه هنرهای ایرانی-اسلامی این فرصت را فراهم می‌کند تا هر بار این آثار از منظری دیده شوند و بسیاری از پرسش‌ها و ناشناختگی‌های این آثار بیان شود و این آثار بیشتر در معرض تماشا و آشنایی قرار گیرند. نمایشگاهی که با عنوان کارگاه بایسنغر در موزه ملی ملک برپا شده است از این جهت قابل توجه است. از سویی بایسنغر از جمله شخصیت‌های تاریخی دوره تیموریان است که نام او در هنرمندی و حمایت از هنر بر سر زبان‌ها بوده است و از همین رو برای پژوهشگران هنرهای ایرانی-اسلامی جذاب بوده است، به همین میزان نیز افسانه‌ها، قصه‌ها و انتساب‌های آثار مختلف به او وجود دارد که شخصیت او را در خیال و ابهام جای داده است و هر بار که اثری منتسب به او نمایش داده شده یا مطرح شده است این امکان را فراهم کرده است تا چالش‌هایی پدید آید. نمایشگاه کارگاه بایسنغر آثار نامداری را به شکل عینی یا روایی در خود جای داده است که در تاریخ هنر ایران برجسته هستند.
نمایشگاهی که با قرآن بایسنغری شروع می‌شود؛ قرآنی که اوراق آن در موزه‌های مختلف از موزه ملی ایران تا موزه قرآن آستان قدس رضوی و موزه ملک و موزه‌های نامدار و حتی مجموعه‌های خصوصی جای گرفته است و همواره روایت‌های مختلفی برای پیدایش آن وجود داشته است از انتساب آن به بایسنغر تا برادرش و همه اینها در نمایش آثار و مباحثه متخصصین به وجود می‌آید. نمایشگاهی که با قرآن بایسنغری شروع می‌شود؛ قرآنی که اوراق آن در موزه‌های مختلف از موزه ملی ایران تا موزه قرآن آستان قدس رضوی و موزه ملک و موزه‌های نامدار و حتی مجموعه‌های خصوصی جای گرفته است و همواره روایت‌های مختلفی برای پیدایش آن وجود داشته است از انتساب آن به بایسنغر تا برادرش و همه اینها در نمایش آثار و مباحثه متخصصین به وجود می‌آید
این نمایشگاه می‌تواند فرصتی برای بحث درباره واقعیت این آثار و روایت پردازی بیشتر آن باشد که سبب برندسازی این آثار و هنرمندانش می‌گردد. موزه‌ها و کتابخانه‌های ما و همچنین میراث‌های فرهنگی و هنری ما برای برجسته شدن نیازمند روایت پردازی بیشتر هستند و متأسفانه نفایس هنری موجود در گنجینه‌های کشور به برند تبدیل نشده‌اند تا بتوانند جلوه لازم را داشته باشند و به نماد نهادهای فرهنگی و میراث ملی ما تبدیل شوند. برگزاری نمایشگاه‌های مختلف به شکل موضوعی، روایی و پژوهشی می‌تواند امکان ارزشمند کردن و برندسازی آثار شاخص تاریخی فرهنگی را فراهم آورد.

عکس نوشت

اینجا مرز باریکی میان جبر و انتخاب شکل گرفته است؛ اینجا کوچه پس‌کوچه‌های کاشان؛ با پیرمردان و پیرزنانی تکیه‌زده به دیوارهای کاهگلی؛ آنانی که دیگر به یاد نمی‌آورند با انتخاب خود اینجا ماندند یا ماندگار شدند. در شهرهای تاریخی، شهر موجودی زنده است که در طول زمان رشد می‌کند؛ اگر چه که یکی از فاکتورهای اولیه تأثیرگذار بر رشد این شهرها، اقلیم و جغرافیای منطقه است اما شیوه زیست مردمان نیز تأثیر قابل‌توجهی بر تغییرات یک شهر خواهد گذاشت؛ این شیوه زیست به هر سو که رود، بخشی از بافت منطقه محسوب خواهد شد؛ چرا که «بافت» هرآن چیزی است که در محیط وجود دارد و در این تعریف تک‌تک اجزای شکل‌دهنده منطقه مدنظر است.

عکس: ایسنا